

15^e jaargang, #3

15 september 2017

Agrometeorologische Berichten **Situatie op 1 september 2017**

Samenvatting

Na een erg droog voorjaar volgde in juli en augustus gelukkig normaal zomerweer. Toch is in sommige regio's het neerslagtekort nog niet volledig weggewerkt. De droogte lijkt echter geen impact te hebben gehad op de opbrengst. Voor de suikerbieten en de aardappelen ligt de verwachte opbrengst zelfs hoger dan het gemiddelde van de voorbije 5 jaren. Het ras Bintje vertoont wel wat kwaliteitsproblemen. Voor de maïs worden gemiddelde opbrengsten voorspeld.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroei-model en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION en PROBA-V (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). De beeldanalyses worden gefinancierd door het SIGMA project (FP7/GA-603719). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: KBIVB/IRBAB, Inagro, LCG, PCA, LCV/Hooibeekhoeve, FIWAP, CIFP, CADCO, Boer&Tuinder, Landbouwleven en VILT.

Contacten

Université de Liège, Dpt. des Sciences et Gestion de l'Environnement (Ulg, Liège)	Bernard Tychon Joost Wellens	bernard.tychon@ulg.ac.be joost.wellens@ulg.ac.be
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Herman Eerens	isabelle.piccard@vito.be herman.eerens@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be ctricot@meteo.be

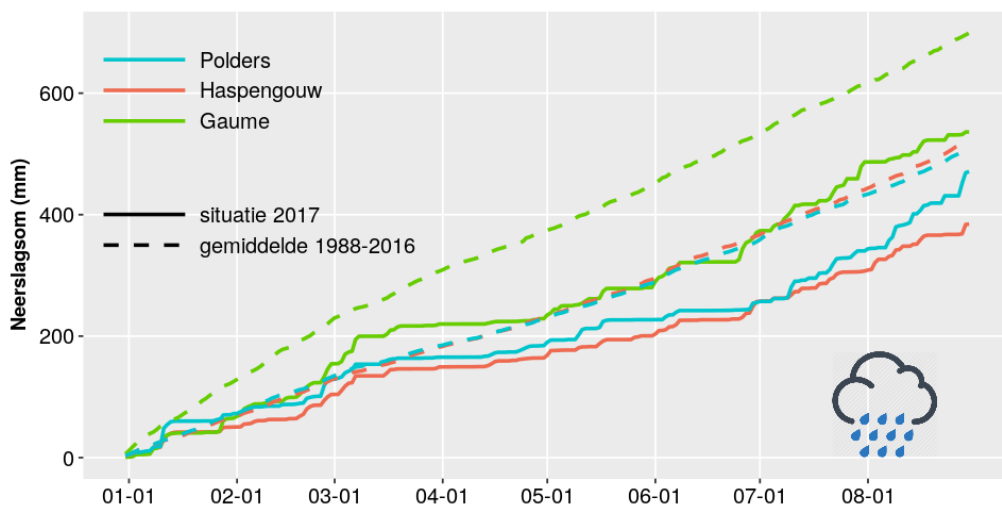
Datum van de volgende berichten: mei 2018

De weersgesteldheid in juli en augustus

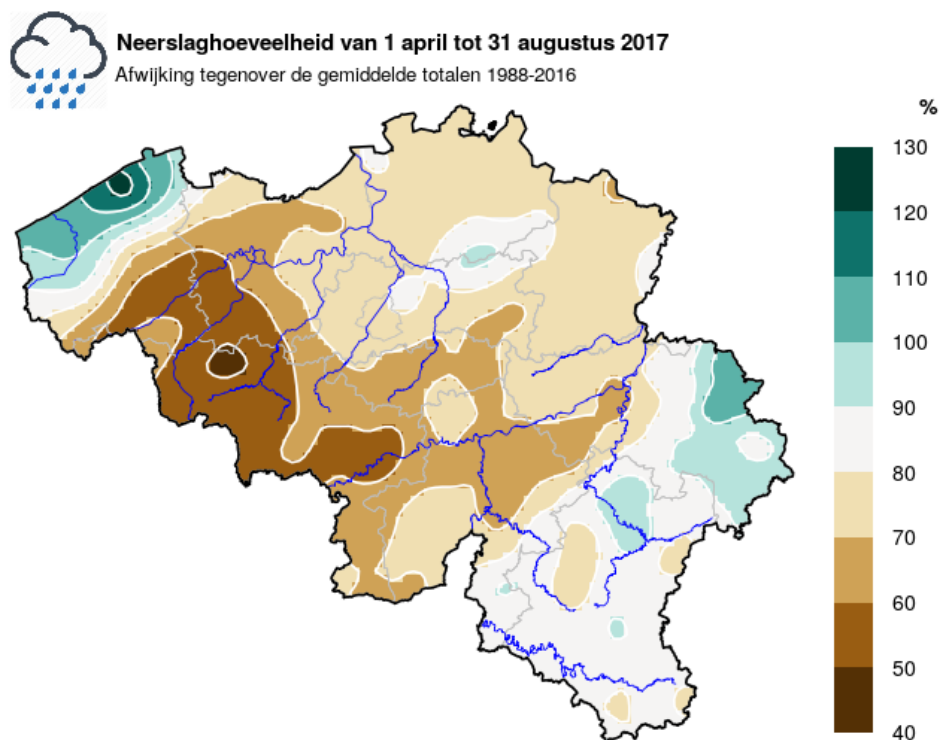
Volgens het KMI kunnen de maanden juli en augustus 2017 als "normaal" beschouwd worden, zowel op het vlak van de temperatuur als de neerslag. Toch zien we over een langere periode nog steeds neerslagtekorten.

Figuur 1 toont het verloop van de neerslagsom sinds 1 januari 2017 voor drie verschillende regio's. Daaruit blijkt dat vooral in het centrum en het zuiden van het land (Haspengouw en de Gaume) de neerslagsom eind augustus nog lang niet de normale waarde bereikt heeft. In de Polders daarentegen is de situatie iets gunstiger.

Ook als we de analyse beperken tot het groeiseizoen van de zomergewassen (van 1 april tot en met 31 augustus) dan zien we dat het in de meeste regio's nog altijd veel droger is dan normaal voor deze periode (Figuur 2). In Henegouwen en het zuiden van West-Vlaanderen (bruine zones op de kaart) is het neerslagtekort het grootst. In de kustregio hebben de regens van augustus wel kunnen zorgen voor een terugkeer naar normale waarden.

Figuur 1: Neerslagsom van 1 januari tot en met 31 augustus 2017 ten opzichte van het gemiddelde (1988-2016) in de Polders, Haspengouw en de Gaume (Bron: KMI)

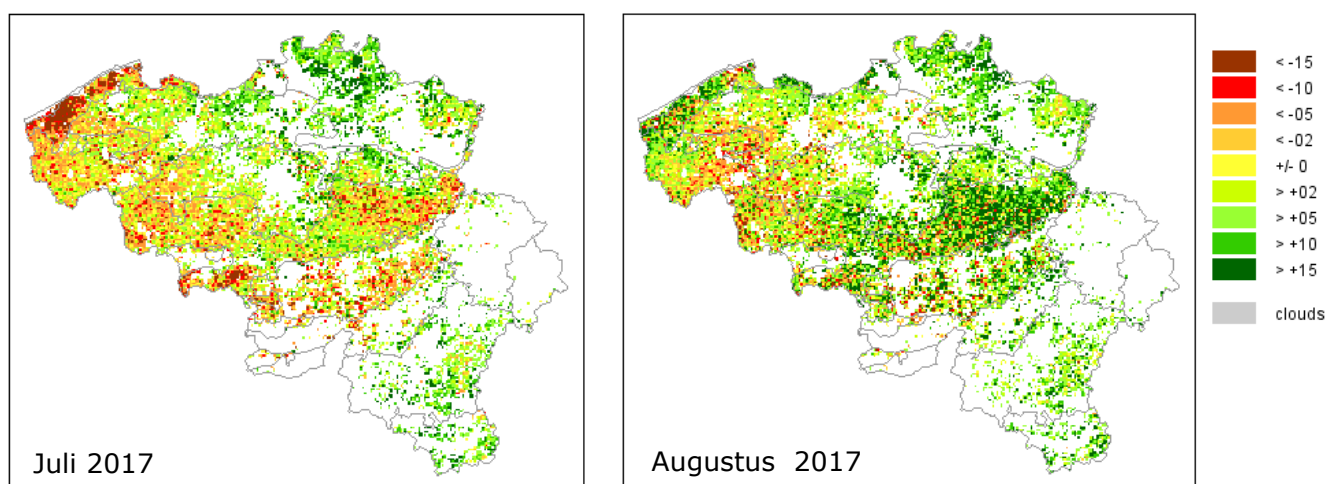
Figuur 2: Neerslaghoeveelheid van 1 april tot en met 31 augustus 2017 ten opzichte van het gemiddelde (1988-2016) (Bron: KMI)

Observaties vanuit de ruimte

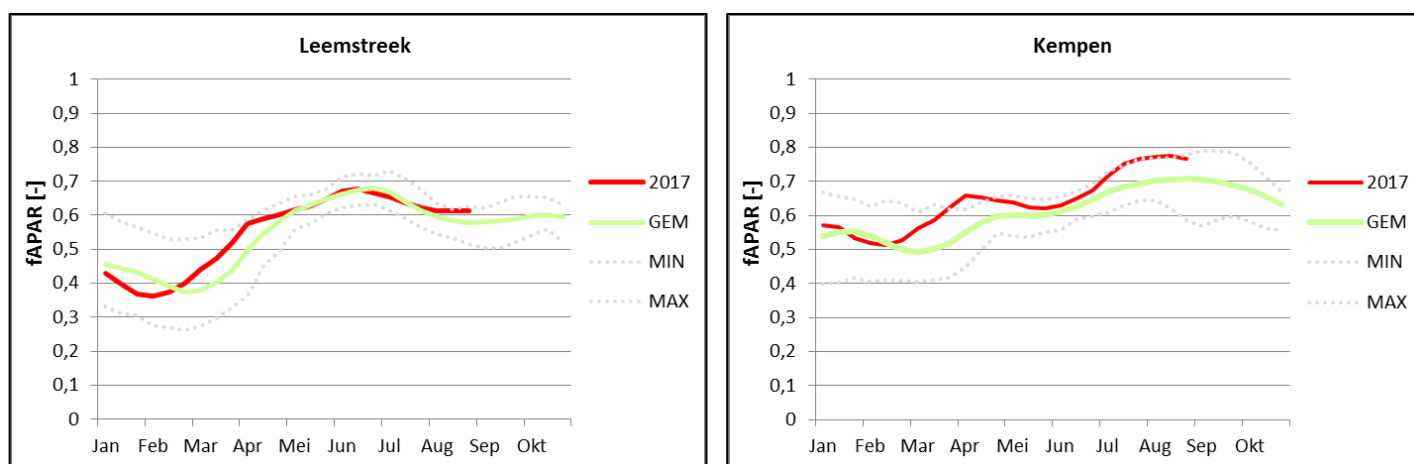
Uit de analyse van de Proba-V satellietbeelden van de voorbije maanden blijkt dat de voorjaarsdroogte (april-juni) een impact gehad heeft op de gewasgroei maar dat de gewassen op de meeste plaatsen intussen hersteld zijn.

In Figuur 3 wordt de vegetatie-index in juli (links) en augustus (rechts) telkens vergeleken met het gemiddelde voor deze maanden. In juli ligt de vegetatie-index op veel plaatsen fors onder het gemiddelde (rode zones op de kaart). Bij de zomergewassen is dit mogelijk omdat de gewasgroei afgeremd werd omwille van de droogte, bij de wintergranen omdat deze vroeger dan normaal geoogst werden. De terugkeer van de regens in juli en augustus zorgde er gelukkig voor dat de groei van de zomergewassen kon hervatten. Op de meeste plaatsen vertoont de vegetatie-index in augustus dan ook gemiddelde of zelfs hoger dan gemiddelde waarden (groen op de kaart). In delen van Henegouwen en West-Vlaanderen waar eind augustus nog steeds neerslagtekorten voorkomen (zie Figuur 2) ligt de vegetatie-index wel nog ruimschoots onder het gemiddelde.

Ook in Figuur 4, die het verloop van de vegetatie-index weergeeft voor de Leemstreek en de Kempen, zijn de gevolgen van de droogte en het daaropvolgend herstel zichtbaar. In de Kempen bleef de vegetatie-index wel gedurende het ganse groeiseizoen rond of boven het gemiddelde.

Figuur 3: Relatief verschil van de vegetatie-index (fAPAR, afgeleid uit Proba-V beelden) van 1 april tot en met 31 augustus 2017 ten opzichte van het gemiddelde (2003-2016). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. (Bron: VITO)

Figuur 4: Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 31 augustus 2017 ten opzichte van de gemiddelde, minimum en maximum waarden (2003-2016) voor akkerbouwgewassen in [a] de Leemstreek en [b] de Kempen. (Bron: VITO)

Overzicht van de gewassen: huidige toestand en opbrengstraming

Aardappelen:

Op 4 en 5 september bemonsterden de aardappelproefcentra 45 percelen met de rassen Bintje en Fontane. FIWAP en CARAH deden de staalnames in Wallonië. PCA, Inagro en PIBO namen Vlaanderen voor hun rekening. Uit de staalnames blijkt dat de opbrengst voor Bintje en Fontane vergelijkbaar is met het gemiddelde van de voorbije 10 jaren voor dezelfde datum. Als we echter het aantal groeidagen in rekening brengen dan blijven we onder het meerjarig gemiddelde. De verwachte opbrengst ligt dit jaar wel nog altijd fors hoger dan de opbrengst van de voorbije 2 jaren, maar lager dan de opbrengst in 2014. Dit wordt bevestigd door de opbrengstmodellen (zie Tabel 1 waar de vergelijking met het gemiddelde van de voorbije 5 jaren wordt gemaakt).

Door de hevige regenval van begin september is er een verhoogd risico op nieuwe schimmelinfecties. Daarom wordt aangeraden, zolang het loof nog groen is, om te behandelen met een doeltreffend fungicide, zelfs als de omstandigheden voor bespuiting niet optimaal zijn, om infectie te voorkomen.

Sinds begin september wordt op grote schaal loofdoding toegepast, vooral door de grotere telers, met als doel de oogst te kunnen spreiden over een langere periode. Ten laatste op 20 september zou dan met het rooien van start kunnen gegaan worden.

Er komen momenteel weinig loten voor met een (te) hoog onderwatergewicht (OWG). Integendeel, bij Bintje is het OWG vaak op de randje van te laag (360-370 g/5kg) of echt te laag (320-340 g/5kg) ten gevolge van doorwas. De sortering is bovendien erg fijn (teveel knollen per plant) en de knollen zijn soms misvormd. Voor een beredeneerde loofdoding is het noodzakelijk om minstens 2 keer het OWG te bepalen met een interval van 7 tot 10 dagen. De loten die momenteel een te laag OWG vertonen gaan dit waarschijnlijk niet meer goed kunnen maken gezien de toestand van het loof (vergevoerde afrijping), de regenval, het tekort aan zonneschijn en de toegenomen ziektedruk (*Alternaria* / *Botrytis*).

De overige rassen zoals Innovator, Fontane en Challenger vertonen veel minder kwaliteitsproblemen. Er wordt weinig of geen doorwas waargenomen, er treden geen misvormingen op (wel occasioneel popperigheid in Fontane), ze vertonen een goed tot zeer goed OWG en hebben mooie opbrengstverwachtingen.

De oogstomstandigheden zijn momenteel uitstekend: een goede bodemstructuur sinds het begin van het seizoen, regelmatig wat regen tijdens de voorbije weken en nog gunstige temperaturen. Gezien het relatief hoge OWG op sommige percelen dient men bij de oogst wel voorzichtig te zijn om stootblauw te vermijden.

Maïs:

Eind juni kwam er gelukkig een einde aan een lange periode van droog weer waardoor de groei van de maïs kon hernemen. De vroege bloei van eind juni gaf een eerste indicatie dat de oogst wel eens vroeger zou kunnen vallen, meldt LCV/Hooibeekhoeve. Door het zomerse weer omstreeks 25 augustus verliep de afrijping een stuk sneller. In combinatie met wat droogtestress waren begin september sommige percelen in Vlaanderen al hakselklaar. Ondanks de lange periode van droogte staat de meeste maïs er in de Kempen goed bij. Het gewas is misschien wat korter maar bezit een goedgevulde kolf.

Volgens het CIPF zorgde het mooie weer van begin september ervoor dat het drogestofgehalte van de hakselmaïs met zo'n 2 tot 3% toenam in Wallonië (uitgezonderd in de Ardennen). In het centrum van het land schommelde het drogestofgehalte begin september rond 30-35%. In de Leemstreek en in de Henegouwse Kempen zou de oogst van de vroege rassen rond 11 september van start moeten kunnen gaan. Uitstel van de oogst zou aanleiding kunnen geven tot kwaliteitsverliezen. Voor de oogst van de latere rassen is het wachten tot de week van 18 september. In de Condroz, de Famenne, de Luikse Weidestreek en de Jurastreek zou in principe ook al vanaf 20 september gestart kunnen worden met de oogst van de vroege rassen en vanaf 25 september met de late rassen. Bij deze laatsten varieert het drogestofgehalte momenteel van 24 tot 30%. De percelen die nog laat in mei ingezaaid werden kunnen wellicht pas begin oktober geoogst worden.

Tenslotte dienen we er rekening mee te houden dat het aangekondigde regenweer van half september de organisatie van de oogstwerkzaamheden echter wel eens in de war zou kunnen sturen in Laag- en Midden-België en dat de daarmee gepaard gaande lagere temperaturen de afrijping in Hoog-België zouden kunnen vertragen.

Suikerbieten:

Uit staalnames van het KBIVB tussen 7 augustus en 4 september blijkt dat de suikeropbrengst zeer sterk is toegenomen gedurende deze periode met een gemiddelde van meer dan 180 kg/ha/dag. Ondanks het relatief koude voorjaar en de algemene droogte ligt de suikeropbrengst hoger dan in 2016 en hoger dan het gemiddelde van de voorbije 5 jaren (12,2 ton suiker/ha voor ontkopte bieten). Dit neemt niet weg dat er regionaal soms grote verschillen kunnen optreden.

Begin juli werden de eerste bladziekten vastgesteld, maar deze ontwikkelden zich traag. Op 1 augustus werd op 70% van de waarnemingsvelden van het KBIVB de behandelingsdrempel bereikt voor één of meerdere ziekten (*Oidium*, *Cercospora*, roest). De ziektedruk voor *Cercospora* steeg opnieuw eind augustus waardoor een tweede behandeling noodzakelijk was voor percelen die na 10 oktober geroid zullen worden.

Tabel 1 toont de **opbrengstvoorspellingen** voor voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) voor de verschillende landbouwstrekken.

Voor de suikerbieten en de aardappelen (Bintje) zijn de oogstvoorspellingen zeer gunstig. In alle landbouwstrekken ligt de verwachte opbrengst hoger dan het gemiddelde van de voorbije 5 jaren. Voor de maïs worden eerder gemiddelde opbrengsten voorspeld.

Tabel 1: Opbrengstvoorspellingen (100kg/ha) per landbouwstreek voor voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) en vergelijking met de gemiddelde opbrengst voor de jaren 2012-2016 volgens de cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS).

(Bron: CRA-w voor voedermaïs en suikerbieten en WatchITgrow voor aardappelen*)

Landbouwstreek	Voedermaïs			Suikerbieten			Aardappelen (Bintje)		
	2012-2016 (NIS)	2017 (voorspeld)	verschil (%)	2012-2016 (NIS)	2017 (voorspeld)	verschil (%)	2012-2016 (NIS)	2017 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	427,6	434,8	1,7	769,4	842,0	9,4	429,6	417,5	-2,8
Zandstreek	425,7	437,8	2,8	706,3	764,3	8,2	461,8	463,0	0,3
Kempen	399,4	405,2	1,5	686,8	717,5	4,5	451,7	510,0	12,9
Zandleemstreek	471,9	469,8	-0,4	789,7	868,0	9,9	467,3	515,0	10,2
Leemstreek	459,6	450,7	-1,9	831,3	920,5	10,7	460,5	524,0	13,8
Henegouwse Kempen	437,0	433,8	-0,7	806,5	870,4	7,9	455,7	-	-
Condroz	456,6	454,7	-0,4	778,0	835,4	7,4	443,6	505,0	13,8
Weidestreek (Luik)	443,0	440,4	-0,6	858,1	910,6	6,1	478,9	609,0	27,2
Weidestreek (Venen)	412,2	408,8	-0,8	577,8	622,8	7,8	435,2	-	-
Famenne	434,5	437,3	0,6	727,5	793,8	9,1	410,4	582,0	41,8
Ardennen	439,0	437,3	-0,4	730,1	797,6	9,2	219,9	-	-
Jurastreek	379,9	399,5	5,2	-	-	-	230,0	-	-
Hoge Ardennen	333,6	303,0	-9,2	-	-	-	-	-	-

* Via de WatchITgrow web applicatie (www.watchitgrow.be) is het ook mogelijk om opbrengstvoorspellingen voor de aardappelrassen Bintje en Fontane op te vragen voor individuele percelen en voor gemeenten, provincies en landbouwstrekken. Deze applicatie is gratis beschikbaar na registratie.